

İSMET İNÖNÜ'NÜN UŞAK'TA TAŞLANMASI OLAYININ SEBEP ve SONUÇLARI

Mehmet KARAYAMAN*

Özet

Türkiye'de 1946 yılında çok partili hayata geçilmesi, Türk demokrasi tarihi için önemli bir dönüm noktası olmuştur. 1946 yılında kurulan Demokrat Parti, 1950 yılında yapılan seçimlerde iktidara gelmiştir. 1923 yılında beri ülkeyi yöneten Cumhuriyet Halk Partisi ise muhalefete geçmiştir.

Demokrat Parti, 1957 seçimlerinden sonra basına ve muhalefete karşı sert tedbirler almış, onları kontrol altına almaya çalışmıştır. İsmet İnönü, Demokrat Parti'nin baskıcı politikalarını halka anlatmak için Ege Bölgesini kapsayan bir geziye çıkmıştır. 29 Nisan 1959 tarihinde Ankara'dan hareket eden İsmet İnönü, 30 Nisan 1959 tarihinde Uşak'a gelmiştir. Tren İstasyonundan şehir merkezine doğru hareket eden İsmet İnönü'nün içinde bulunduğu araca, Demokrat Partililer tarafından bardak fırlatılmıştır. Milli Mücadele sırasında Türk orduları tarafından karargâh olarak kullanılan evi ziyaret etmesi engellenmeye çalışılmıştır. 1 Mayıs 1959 günü, Uşak'ta ayrılmak için tren istasyonuna gelen İsmet İnönü'ye taş atılmıştır. Atılan taşlardan biri başına isabet etmiş ve küçük bir yara meydana gelmiştir.

Çalışmamızda, Demokrat Parti iktidarının son yıllarında Cumhuriyet Halk Partisi ve İsmet İnönü'ye yönelik baskılar, İsmet İnönü'nün Uşak ziyareti, burada yaptığı konuşmalar ve İsmet İnönü'nün ziyaretini engellemek isteyen Demokrat Partililerin tutumları hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *İsmet İnönü, Cumhuriyet Halk Partisi, Demokrat Parti, Uşak, Uşak Olayları, İsmet İnönü'nün taşlanması.*

---

* Yrd. Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, UŞAK, e-mail: mkarayaman@hotmail.com

Abstract

Transition to the multi-party life in Turkey in 1946 was an important turning point for the history of Turkish democracy. The Democratic Party, which was founded in 1946, was elected in 1950. The Republican People's Party, which governed the country since 1923, became the opposition party.

After the elections of 1957, the Democratic Party took drastic measures against media and opposition and tried to control them. İsmet İnönü went on a trip including the Aegean Region in order to tell the oppressive policies of the Democratic Party. İsmet İnönü departed Ankara on 29th April 1959 and came to Uşak on 30th April 1959. While he was going from the train station to the city centre, followers of the Democratic Party threw a glass to his vehicle. He was tried to be obstructed to visit the house which was used as headquarter of the Turkish armies during the War of Independence. İsmet İnönü, who came to the train station to leave Uşak, got stone thrown on the 1st May 1959. One of the stones hit his head and caused a minor injury.

In this article we tried to give information about the pressures against the Republican People's Party and İsmet İnönü in the last years of the Democratic Party government, İsmet İnönü's visit to Uşak, the speeches he delivered in Uşak and attitudes of followers of the Democratic Party who wanted to obstruct the visit of İsmet İnönü.

Keywords: *İsmet İnönü, The Republican People's Party, The Democratic Party, Uşak, The Uşak Incidents, stone-throwing against İsmet İnönü.*

II. Dünya Savaşının sona ermesi ile birlikte, Türkiye'de demokrasi rüzgârları esmeye başlamış, çok partili hayata geçilmesi için bazı adımlar atılmıştır. II. Dünya Savaşından galip çıkan Müttefik Devletlerle Türkiye arasındaki yakınlaşma ve savaş sırasında yaşanan ekonomik ve toplumsal sıkıntılar, Türkiye'de çok partili hayata geçilmesini gerekli kılmıştır. 1946 yılında kurulan Millî Kalkınma Partisi ve Demokrat Parti, çok partili demokratik hayata geçişin ilk habercileri olmuştur.

7 Ocak 1946 tarihinde Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan'ın öncülüğünde kurulan Demokrat Parti, kısa sürede topluma

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

kendisini kabul ettirmiş, 1946 seçimlerinde muhalefet partisi olarak girdiği T.B.M.M.'ne, 14 Mayıs 1950 tarihinde yapılan seçimler sonunda, iktidar partisi olarak girmeyi başarmıştır. Demokrat Parti, aldığı yüksek oy oranı ve seçim kanunun etkisiyle Mecliste ezici bir çoğunluğa sahip olmuştur. 1950 ve 1954 seçimlerinde halkın büyük kesiminin oylarını almayı başaran Demokrat Parti, 1957 seçimlerinde oy kaybetmeye başlamış, bu da Partinin, muhalefete ve basına karşı sert politikalar izlemesine neden olmuştur.

1959 yılında, iktidar ve muhalefet partileri arasındaki siyasi tansiyon yükselmiş, karşılıklı suçlamalar artmıştır. T.B.M.M.'de boş olan 21 milletvekilliği için araseçim yapılacağına dair beklentilerin ortaya çıkması üzerine C.H.P. Genel Başkanı İsmet İnönü, iktidarın baskıcı uygulamalarını halka anlatmak için Trakya ve Ege bölgelerine, “*Bahar Taarruzu*” adı verilen gezilere çıkmaya karar vermiştir. Uşak-Salihli-Manisa-Turgutlu-Kemalpaşa ve Belkahve üzerinden İzmir'e kadar uzanacak ilk geziye de, “*Ege Taarruzu*” adı verilmiştir. C.H.P. Uşak milletvekili Ali Rıza Akbıyıkoglu, Ege gezisine çıkmayı düşünen İsmet İnönü'ye, seyahatini trenle yapmasını önermiş, bu sayede daha fazla il ve ilçe ile temas etme imkânının doğacağını belirtmiştir. Ege gezinde, memleketi olan Uşak'a da mutlaka beklediklerini ifade etmiştir¹.

İsmet İnönü, Ege gezisine Uşak'tan başlamaya karar vermiştir. Bu durum, gezisinin Cumhuriyet Halk Partisinin bir gövde gösterisine dönüşeceğini düşünen Demokrat Partilileri telaşlandırmış, İsmet İnönü'yü geziden vazgeçirmeye çalışmışlardır. İnönü'yü geziden vazgeçirmeye yönelik çabalar hakkında Metin Toker şu bilgileri vermektedir:

“Bu konuda az kimsenin bildiği bir gerçek vardır. İsmet Paşa seyahat planını yaptıktan ve bu açıklandıktan sonra İçişleri Bakanı Dr. Namık Gedik'ten bir ihtar aldı. İçişleri Bakanı bu ihtarında, İsmet Paşa'nın geçeceği yerlerde halkın fazla heyecanlı bulunduğunu, karışıklıklar çıkabileceğini, İsmet Paşa'yı korumak sorumluluğunu Hükümetin alamayacağını bildirdi ve seyahatten vazgeçilmesini istedi. Tıpkı, bir süre sonra Kayseri Valisinin yapacağı gibi... Tabii kendisine red cevabı verildi ve bir İçişleri Bakanının görevinin asayişini korumak olduğu hatırlatıldı”².

¹ Ali Rıza Akbıyıkoglu, Demokrasi ve İsmet Paşa, Ankara, 1986, s.53.

² Metin Toker, İsmet Paşayla 10 Yıl, Cilt:2 (1957-1960), Ankara, 1966, s.167.

İnönü'nün gezisi başlamadan, gerek ülke genelinde gerekse Uşak'ta siyasi tansiyon yükselmiştir. İsmet İnönü'nün Ege gezisinden birkaç gün önce, Manisa Milletvekili Muzaffer Kurbanoglu başkanlığında 15 kadar Demokrat Parti milletvekili Uşak'a gelmiş, vali ve Demokrat Parti örgütü ile toplantılar yaparak, İzmir'e gitmiştir³. Gerek gezi öncesi Muzaffer Kurbanoglu'nun Ege Bölgesindeki ziyaretleri ve yapılan karşılama törenleri, gerekse o günlerde on bin kişinin Vatan Cephesine geçtiğine dair yayılan haberler, C.H.P.'lileri tedirgin etmiştir⁴.

Uşak'ta siyasi tansiyonun yükselmesinde, İsmet İnönü'nün gezisine Uşak'tan başlayacak olmasının yanında, ülke genelinin aksine Uşak'ta muhalefet partisi olan C.H.P.'nin, Demokrat Partiden daha fazla oy alması da etkili olmuştur. Uşak şehri, 1946 yılında çok partili demokrasiye geçiş ile birlikte, tercihini hep C.H.P.'den yana kullanmış, önce kaza daha sonra da il olarak katıldığı genel seçimlerde, C.H.P. adaylarına oy vermişlerdir. Ege Bölgesi genelinde C.H.P.'ye karşı büyük bir üstünlük sağlayan Demokrat Parti, Uşak'ta istediği sonuçları alamamıştır.

Nihat Silahtaroglu, Uşak'taki siyasi gelişmeler hakkında şu bilgileri vermektedir:

“Uşak, Kütahya'ya bağlı bir kaza halindeyken Uşak ve mülhakatından pek o kadar endişe etmezlerdi. Gerçi, merkez ve merkeze bağlı köylerde Demokratlar o zamanlarda da zayıf durumda bulunmakla beraber, nahiyeler itibariyle hayli kuvvetliyidiler. Bugün birer kaza teşkilatına kavuşan Sivash, Karahallı, Banaz ve Ulubey bucaklarına, “Uşak kalesinin Tahta Kılıçlarla fethine imkan görülmeyen dört burcu”, nazariyle bakılıyordu.

Kütahya'dan ayrıldıktan sonra, Demokrat Partinin bu vilayetteki çoğunluk desteğinden ve himaye ateşinden mahrum kalan Uşak, bu defa muhalefetin sivrilmeye başladığı bir yer haline gelmişti. Hele, koyu Halkçılığı ile tanınan Eşme kazasının Manisa'dan alınıp Uşak'a bağlanması, vaziyeti büsbütün tehlikeye sokmuştu. Bir yandan Millet Partisinin devamlı gelişmesi, diğer yandan C.H.P.'nin daha kesif bir topluluk halinde dikkat ve alakayı kendi üzerine celbetmesi, Demokratları müşkül durumda bırakmıştı.

³ Akbıykoğlu, a.g.e., s.53.

⁴ Yeni Asır, 29 Nisan 1959.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

27 Ekim 1957 seçimleri, Uşak Demokratlarını derin bir hayal kırıklığına uğrattı. Hele o derece açık farkla yenilmek, ağırlarına gitmişti. Bu beklemedikleri sonucun sebeplerini araştırmıyor, sadece Halk Partisine öfkelenmekle teselli buluyorlardı”⁵.

Ege Gezisi ile ilgili gerginlikler, İsmet İnönü'nün Uşak'a gelmesinden önce başlamıştır. Polis, uğurlamaya gelen C.H.P.'lileri Ankara Tren İstasyonuna sokmamıştır. 29 Nisan 1959 günü öğleden sonra trenle Ankara'dan hareket eden İnönü, Eskişehir'e gelmiştir. İnönü, Eskişehir'de halka hitap etmek isteyince, iş makineleri düdüklarını çalmaya başlamış, İnönü'nün treni ile kalabalık arasındaki hatta, bir yük katarı sokularak, İnönü ile halkın temas kurması engellenmiştir⁶.

İsmet İnönü, Ankara'dan Uşak'a doğru hareket ettiğinde, Demokrat Partililer, İnönü'nün Uşak gezisinin sönük geçmesi için bir dizi önlemler almaya çalışmışlardır. Köylerden gelen C.H.P.'liler Uşak'a sokulmadığı gibi, İstasyon Caddesi tamirat bahanesi ile yer yer kazılarak araç trafiğine kapatılmış, belediye hoparlörlerinden halka hitaben günde birer saat ara ile yapılan anonslarda, İsmet İnönü'yü karşılayacak kişilerin Toplantı ve Yürüyüş Kanununu ihlal etmiş olacakları ve haklarında yasal işlem yapılacağı bildirilmiştir⁷. Belediye hoparlörlerinden yapılan anonsların birinde, bizzat D.P. Uşak İl Başkanı İsmail Saraçoğlu da halka hitap etmiştir⁸.

27 Nisan 1959 tarihinde, C.H.P. Uşak İl Başkanı İbrahim Bulanalp, 28 Nisan 1959 tarihinde de C.H.P. Uşak Merkez İlçe Başkanı Muzaffer Mert, Uşak Emniyet Müdürlüğüne çağrılarak, kendilerinden İnönü'nün ziyareti hakkında bilgi istenmiştir⁹. İsmet İnönü'nün Uşak'a gelişinden önce Uşak'taki jandarma ve emniyet müdürü ile görüşen Ali Rıza Akbıyıkoglu, onlardan bütün güçleri ile emniyet ve asayişini sağlamaya çalışacaklarına dair söz almış, kendisine çevre illerden polis ve jandarma takviyesi geleceği bildirilmiştir¹⁰.

---

⁵ Nihat Silahtaroglu, “Uşak'lı Demokratlar 1 Mayıs'ı Unutturamazlar”, Demokrat İzmir, 24 Mayıs 1959.

⁶ Alaaddin Hazıroğlu, Konuşan Tarih, Doruk'ta Görülen Yer Uşak, İzmir, Bst. yok., s.245.

⁷ Akbıyıkoglu, a.g.e., s.54.

⁸ “Yurtta Olup Bitenler”, Akis Dergisi, Yıl:5, Cilt:15, Sayı:253, 7 Mayıs 1959, s.5.

⁹ Süleyman Çalışkan, Muzaffer Mert Anlatıyor, Uşak, bst.yok, s.75.

¹⁰ Akbıyıkoglu, a.g.e., s.54.

İsmet İnönü gelmeden bir gün önce, Eşme Demokrat Parti başkanıyla bir Halk Partili arasında çıkan kavga¹¹, siyasi havanın iyice gerginleşmesine neden olmuştur. İnönü'nün ziyareti öncesi çıkan olaylar hakkında bilgi veren Yeni Asır Gazetesi, C.H.P.'li bir gencin, Eşme Demokrat Parti İlçe Başkanı Nevzat Alpay'ı demirle dövdüğünü, Nevzat Alpay'ın doktordan 15 günlük iş göremez raporu aldığını, olayları çıkaranların C.H.P.'liler tarafından Ankara'dan getirilen gençler olduğunu ifade etmiştir¹².

34 milletvekili ve bazı parti meclisi üyeleriyle birlikte, 29 Nisan 1959 günü trenle Ankara'dan hareket eden İsmet İnönü, 30 Nisan 1959 sabahı, saat:09.00 civarında Uşak'a gelmiştir¹³. Tren İstasyonunda halkın sevgi gösterileri ile karşılanan İnönü, Uşak Emniyet Müdürü Adnan Çakmak ve polislerin yardımı ile, Uşaklı Musa Özcan'a ait olan üstü açık bir cipe bindirilerek şehir merkezine doğru hareket etmiştir. Aynı arabada C.H.P. milletvekillerinden Turhan Feyzioğlu, Hüseyin Baradan, Turan Güneş, Nüvit Yetkin de yer almıştır¹⁴.

Uşak Şehir Merkezinde İnönü'ye Çay Bardağı Atılması

İnönü'yü taşıyan araç, Demokrat Parti Uşak İl Binasının önünden geçerken gerginlik artmış, her iki taraftan da yuhalama sesleri yükselmiştir. Binaının balkonunda bulunan D.P. İlçe Başkanı Eşref Ögün, kalabalığa hitaben bir şeyler söylemiş, sesinin “İsmet Paşa çok yaşa” nidaları arasında eriyip gitmesine tahammül edemeyerek, öfke içinde elindeki çay bardağını İnönü'yü taşıyan cipe doğru fırlatmıştır. Bardak, Akis Dergisi muhabirlerinden Hamdi Avcıoğlu'nun kafasına gelmiş ve küçük bir yara açmıştır¹⁵.Gazetecinin başı yarılınca, o anda “İdraki başına avdet eden Eşref Ögün, hareketinin vahametini anlayarak içeri kaçmıştır”¹⁶.

---

¹¹ Demokrat İzmir, 1 Mayıs 1959.

¹² Yeni Asır, 30 Nisan 1959.

¹³ Hazıroğlu, a.g.e., s.237.

¹⁴ Çalışkan, a.g.e., s.79.

¹⁵ Akşam Gazetesi, 1 Mayıs 1959.

¹⁶ “Yurtta Olup...” s.5.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

İsmet İnönü'nün, Uşak Ziyareti Sırasında Uşak Demokrat Parti İl Binasının Önünden Geçişi (“Yurtta Olup Bitenler”, Akis Dergisi, Yıl:5, Cilt:15, Sayı:253, 7 Mayıs 1959, s.6)

İsmet İnönü'ye Çay Bardağı Atan Eşref Ögün
(Dünya, 22 Ocak 1960)

İsmet İnönü'ye bardak atılması ile ilgili olarak, o dönemde Millet Partisi Uşak İl Başkanı Olan Dr. Alaaddin Ergöneç şu bilgileri vermektedir:

“İnönü gelmeden bir gün önce İl Nafia Müdürü bütün kamyonlarını köylere göndererek, köylerdeki Demokrat Partilileri

Uşak'a taşınmış, onları İstanbul Sinemasında toplamıştı. Burada, köylerden gelenlere yiyecek ve içki veriliyordu. Olayların çıkacağı bir gün öncesinden belli idi.

İnönü, İstasyondan üstü açık bir araca binerek şehre geldi. O zaman Demokrat Parti binası şimdiki İsmet Paşa Caddesi üzerinde bulunan Garanti Bankasının bitişiğindeki köşedeydi. İki katlı ahşap bir bina idi. İnönü geçerken Demokratlar binanın balkonuna çıkarak, İnönü'yü protesto ettiler. Bu sırada bir çay bardağı fırlatıldı. Kimin fırlattığını göremedik, ama hem Hulusi Karakaya hem de Eşref Öğün bardağı kendisinin attığını söyledi. 27 Mayıs'tan sonra Uşak olayları ile ilgili yargılama yapılırken bu kez de ben atmadım diye ikisi de olayı inkâr etti"¹⁷.

Bardak atılması ve Demokrat Partililerin “Yuh!” sesleri üzerine C.H.P.'liler, Demokrat Parti İl Binasını taşa tutmuşlar ve binanın camlarını kırılmışlardır¹⁸. Daha sonra İnönü'nün de içinde yer aldığı konvoy yoluna devam etmiştir. İstasyonda ile C.H.P. İl Binası arasındaki mesafe 1.5 km olmasına rağmen, yoğun kalabalık nedeniyle bu mesafe bir buçuk saatte alınabilmiştir.

İnönü, C.H.P. Uşak İl Binasına geldiğinde, balkona çıkarak halka teşekkür ederek şunları ifade etmiştir:

“Sevgili yurttaşlarım. Ben otuz yedi yıl önce Uşak'a geldiğimde Yunan Başkumandanının kılıcını teslim alarak, Atatürk'e teslim ettim. Bu belde böyle bir beldedir. Halkımıza sonsuz saygı ve sevgiler sunarım. Şimdi sizlerden bir ricam var. Buradan sessizce ve ağırbaşlılıkla dağılmanızdır”¹⁹.

Daha sonra İnönü içeriye girmiştir. Halk bir süre daha İnönü'ye sevgi gösterisinde bulunmaya devam etmiş, İnönü'nün ikinci kez dağılın diye uyarması ile halk, dağılmıştır.

---

¹⁷ Aladdin Ergönenç (1919 Uşak Doğumlu) ile 25 Mayıs 2010 tarihinde yapılan söyleşi.

¹⁸ Demokrat İzmir, 1 Mayıs 1959.

¹⁹ Çalışkan, a.g.e., s.79.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

İnönü, C.H.P. merkezinden Rıza Salıcı'nın evine geçmiştir. C.H.P.'liler İnönü'yü görmek için evin etrafında büyük bir kalabalık oluşturmuşlardır. İnönü, evin arka bahçeye bakan balkonuna çıkarak halkı selamlamıştır²⁰.

Burada biraz dinlenen İnönü daha sonra, kaldığı evin karşısındaki eski Halkevi binasının İlk Adım Salonunda yapılan, C.H.P. Gençlik Kolu İl Kongresine katılmıştır. İnönü, konuşmasını yapmak için sahneye çıktığında, kalabalık nedeniyle Halkevinin sahnesi çökmüştür. İnönü konuşmasında, iktidarın iktisadi sahadaki başarısızlıkları ve sebepleri üzerinde durmuştur. Radyo yayını ve idarenin partizanlığı noktalarına da dikkati çeken İnönü, dertlerden kurtuluş çaresinin idarenin ehil ellere geçmesi olduğunu söylemiştir. İktidara gelince yapacakları işlerden de bahseden İnönü, son derece çetin iktisadi şartların düzeltilmesi ve ağır dış borç yükünden kurtulmak için çalışılacaklarını, bu çetin işin ancak halkın idareye itimadı ve yardımı ile mümkün olduğunu, bu sebeple ne kadar acı olursa olsun hakikatlerin halka açıkça anlatılacağını, asla halktan gizlenmeyeceğini ifade etmiştir. İnönü, konuşmasının devamında hatıralarından bahsetmiş ve Trikupis'i, Atatürk'e nasıl teslim ettiğini anlatmış, Kurtuluş Savaşının en büyük zaferi olan 30 Ağustosun bahsederek, bu büyük muharebeye “*Başkumandan Meydan Muharebesi*” isminin Uşak'ta verildiğini açıklamıştır. Milli mücadele tarihinde böyle müstesna bir yeri olan Uşak'ta bulunmanın, kendisini son derece bahtiyar ettiğini ifade etmiştir²¹.

Halkevinden ayrılan İnönü, kendisini misafir eden Rıza Salıcı'nın evine giderek öğle yemeği yemiştir. Öğleden sonra İnönü'nün, Milli Mücadele sırasında Atatürk'ün kaldığı ve Trikupis ile görüştüğü evi ziyaret etmesi planlanmıştır. Emniyet Müdürü ve Jandarma Alay Komutanı, İnönü'nün kaldığı Rıza Salıcı'nın evine gelerek, ziyaretten vazgeçilmesini, aksi halde istenmeyen olayların çıkabileceği bildirilmiştir. Turhan Feyzioğlu ve birkaç milletvekili Uşak Valisini makamında ziyaret ederek, ziyaretin neden iptal edilmesi gerektiğini sormuşlardır. Vali, İnönü'yü olası olaylardan korumak için böyle bir karar verdiklerini bildirmiştir²².

İnönü, evi ziyaret etmekte kararlı olduğunu bildirmiş ve Rıza Salıcı'nın evinden çıkarak, Milli Mücadelede karargâh olarak kullanılan ve Atatürk'ün de

---

²⁰ Çalışkan, a.g.e., s.80.

²¹ “*Yurtta Olup...*”, s.6. İsmet İnönü'nün konuşmasının tam metni için bkz. Demokrat İzmir, 1 Mayıs 1959.

²² Akbıyıköğlu, a.g.e., s.57.

ikamet ettiği eve doğru hareket etmiştir. Vali, ziyaretin engellenmesini istemiştir. Emniyet müdürü, böyle bir görevi yerine getiremeyeceğini, bunun kanunsuz olduğunu, kendisini şimdiden işinden affedebileceğini bildirmiştir²³.

Daha sonra Uşak olayları nedeniyle açılan mahkemede, Uşak Emniyet Müdürü Adnan Çakmak, o günkü olaylar hakkında şu bilgiyi vermiştir:

“O gün akşamüzeri İnönü’nün 37 sene evvel Yunan Başkumandanının teslim alınan kılıcını Türk Başkumandanına teslim ettiği o zamanki karargâhı olan evi ziyaret edeceği haberini aldım. Valiye ulaştırdım. Vali gitmesine müsaade etmedi. Bana ve Vilayet Jandarma Komutanı Abbas Yavuzdemir’e bu husustaki emri tebliğ etmemizi bildirdi. Ben Jandarma Kumandanı Yarbay Abbas ile Mebus Rıza Salıcı’nın evine gittim. Orada misafir bulunan mebuslardan Turhan Feyzioğlu, Turan Güneş ve Kemal Satır’a keyfiyeti bildirdik. Onlar cevaben, “Vatandaşa anayasanın tanıdığı hakkı vilayet emri kaldıramaz. Kapalı bir otomobille gidecek”, dediler. Biz, emri tekrar hatırlattık. Bunun üzerine üç mebus, o halde biz de gider Vali ile görüşürüz, dediler. Biraz sonra Vali ile beraber dönüp geldiler. İnönü’nün misafir kaldığı evin karşısında bulunan postahanenin önünde Vali, mebuslarla münakaşa ediyor, jandarma komutanıyla bana da, “İnönü’yü bırakmayacaksınız; icap ederse vuracaksınız”, diye emir verdi”²⁴.

İnönü’nün kaldığı Rıza Salıcı’nın evinin etrafında büyük bir kalabalık toplanmış, bunu gören Uşak Cumhuriyet Savcısı Muzaffer Erdem, polisleri kalabalığı dağıtma emri vermiştir. Kalabalığı dağıtmak için, polis tarafından birkaç defa göz yaşartıcı bomba atılmıştır²⁵. Atılan bombalardan bir jandarma eri yaralanmıştır. Olaylar sırasında Uşak Valisi de orada hazır bulunmuş, İnönü’nün durdurulmasını, gerekirse vurulmasını emretmiştir. Bu konuda C.H.P. Uşak Milletvekili Ali Rıza Akbıyıkoglu, Demokrasi ve İsmet Paşa adı eserinde, valinin emirlerinin dinlenmemesi nedeniyle sinirlendiğini ve makam

---

²³ Demokrat İzmir, 1 Mayıs 1959.

²⁴ Alev Çoşkun, Neşir Yasağının Kalkmasından Sonra Uşak Olaylarının İyüzü, 1959, s.5.

²⁵ Hazıroğlu, a.g.e., s.238.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

şoförüne, İsmet İnönü'yü vurması için emir verdiğini, ancak yanında bulunanların buna engel olduğunu belirtmektedir²⁶.

Muzaffer Mert ise bu olayla ilgili olarak şunları ifade etmektedir:

“Vali, İsmet İnönü'nün Trikupis'i Atatürk'e teslim ettiği eve kesinlikle gideceğini anlayınca, Emniyet Müdürü Adnan Çakmak'a, İnönü'yü vurmasını veya vurdurmasını buyurur. Emri yerine getirilmediğini görünce, Şoförü Nurettin Erkal'a;

---Sen İnönü'yü vurur musun? Der,

---Vururum ama silahım yok, der,

O zaman Vali, şoförün yanında oturan jandarma eri Celalettin'in belideki tabancayı zorla alır. Şoförüne verir. Şoför arabadan iner, görevini yerine getirmek için kalabalığa karışır. Jandarma eri bir fırsatını bulur. Orada emniyeti sağlamaya çalışan komutanı, Binbaşı Ali Kurmay'a durumu bildirir. Ali Kurmay, şoförü buldurur, elinden kendisine verilen tabancayı alır. Böylece acı ve büyük bir olay önlenir”²⁷.

Daha sonra Uşak olayları nedeniyle açılan mahkemelerde, kendisine bu konuda sorular yöneltilen Uşak Valisi İlhan Engin, böyle bir emir vermediğini belirtmiştir²⁸. Uşak Valisi tarafından İçişleri Bakanlığına gönderilen 8 Temmuz 1959 tarihli raporda, Vali kendisini savunmuş, Emniyet Müdürü Adnan Çakmak, Vilayet Jandarma Alay Komutanını Yarbay Abbas Yavuzdemir ve Merkez Jandarma Birlik Komutanı Binbaşı Ali Kurmay'ın, kendisi tarafından verilen emirleri yerine getirmediğini ve bu nedenle de kendisinin zor duruma düştüğünü belirtmiştir²⁹.

İnönü, 18.25'de karargâh olarak kullanılan evi ziyaret etmiş, kendisine portakal suyu ikram edilmiştir. Demokrat Partili olan evin sahibi baskılara maruz kalmış, İnönü gelmeden evi terk etmiştir. İnönü'yü, annesi ve karısı

²⁶ Akbıykoğlu, a.g.e., s.58.

²⁷ Çalışkan, a.g.e., s.81-82.

²⁸ İlhan Engin, Uşak olayları ile ilgili olarak açılan davaların beraatla sonuçlanması ve yayın yasağı kalkmasından sonra, mahkeme zabıtlarında yer alan ve İnönü'yü vurun emri ile ilgili bir tekzip yayınlayarak böyle bir emir vermediğini ifade etmiştir. Valinin bu tekzibi üzerine Manisa'da yayınlanan Işık Gazetesi sahibi Kemal Besen ve Doğu Gazetesi sahibi Ömer Özkaya, İlhan Engin'e bir telgraf çekerek, 30 Nisan günü Uşak'ta olay yerinde gözleri önünde cereyan eden konuşmaya şahit olduklarını belirtmişlerdir. Bkz. Çoşkun, a.g.e., s.11.

²⁹ Akbıykoğlu, a.g.e., s.94.

karşılmasıdır. Kısa süren ziyaret sonrasında İnönü evden ayrılırken ev sahiplerine hitaben; “*Bana eski hatıralarımı yaşattınız, sizin evi ziyaret etmeden gidemezdim*”, diyerek teşekkür etmiştir³⁰.

Demokrat Partililerin, İsmet İnönü’nün gezisini engellemeye dönük çabalarından biri de, D.P. Uşak İl Başkanı İsmail Saraçoğlu ve İlçe Başkanı Eşref Öğün’ün, C.H.P. Uşak İl Başkanı İbrahim Bulanalp, C.H.P. Merkez İlçe Başkanı Muzaffer Mert, Gençlik Kolu Başkanı Cemal Üçoğlu’nu, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet etmekle itham ederek, savcılığa suç duyurusunda bulunmalarıdır. Şikayet sonucunda bu kişiler tutuklanmış ve geç vakte kadar devam eden soruşturma sonunda, tutuksuz yargılanmak üzere salıverilmiştir³¹.

30 Nisan 1959 akşamı Uşak Valisi, Emniyet Müdürü Adnan Çakmak’ı ve Jandarma Alay Komutanı Yarbay Abbas Yavuzdemir’i görevden almış, bütün emir ve komutayı Ankara’dan gelen Emniyet Genel Müdürü Cemal Gökten, Ankara Emniyet Müdür Yardımcısı İsmail Küntay ve Jandarma Genel Komutanlığından Yarbay Hayri İlkorur’a bırakmıştır³².

30 Nisanı 1 Mayısı bağlayan gece, İnönü’nün misafir kaldığı evde küçük bir yangın çıkmıştır. Ali Rıza Akbıyık, olayın sabaha karşı gerçekleştiğini ve “*Evin mahzenindeki eski hasır ve kâğıtların ateşe verildiğini, hemen söndürüldüğünü*”, ifade etmektedir³³.

1 Mayıs 1959 sabahı C.H.P. milletvekillerinden Turhan Feyzioğlu, Osman Alişiroğlu, Nüzhet Çubukçu, Necati Diken ve Daniş Yurdakul, Salepçi Kardeşler Pastanesinde kahvaltı yaparken, D.P.’li sarhoşların saldırısına uğramışlardır. Pastane sahibi tarafından saldırganlar oradan uzaklaştırılmıştır³⁴. Bu sırada Demokrat İzmir Gazetesi muhabiri Hüseyin Baradan, fotoğraf makinesi elinden alınarak, dövülmüştür³⁵.

İnönü, gelişen olaylar nedeniyle, Ali Rıza Akbıyık’ın Eşme’ye kadar araba ile gidip oradan trene binilmesi teklifini red etmiştir. 1 Mayıs sabahı, tren istasyonuna gitmek için Rıza Salıcı’nın evinden ayrılan İnönü’ye, yol boyunca kalabalık bir Demokrat Parti gurubu eşlik etmiştir. İnönü, istasyona

---

³⁰ “*Yurtta Olup...*”, s.6.

³¹ Çalışkan, a.g.e., s.85.

³² Coşkun, a.g.e., s.3-4.

³³ Akbıyık’ın, a.g.e., s.60.

³⁴ Akbıyık’ın, a.g.e., s.61.

³⁵ Demokrat İzmir, 2 Mayıs 1959.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

Uşak hususi 10010 plakalı açık yeşil bir Ford araba ile gitmiştir³⁶. Tren istasyonuna yaklaştığında aracının önü kesilen İnönü, araçından inerek kalabalığın üzerine doğru yürümüş ve kalabalığa hitaben, “*Ne istiyorsunuz?*”, “*Ayıp değil mi?*”, diye seslenmiştir³⁷. Bazı C.H.P. milletvekilleri İnönü'nün yolunu açmak için ilerlediğinde İnönü, C.H.P.'lilere hitaben, “*Siz çekilin ben yolumu açmasını bilirim*”, diyerek engel olmuştur. Kalabalığın üzerine doğru yürüyen İnönü, kendine yol açarak trene doğru ilerlemiştir.

Bu sırada, kalabalığın içinden atılan bir taş, İnönü'nün kafasına gelmiş, sendeleyerek ve arkadan gelen kalabalığın itmesiyle yere düşen İnönü, kendi çabasıyla doğrularak, hiçbir şey olmamış gibi trene doğru ilerleyerek, trene binmiştir. İnönü vagonuna yerleştiğinde, gazetecilerin bindikleri vagon taşlanmaya başlamış, vagonun iki camı kırılmıştır. Kim Dergisi muhabirlerinden Orhan Birgit ile Milliyet muhabiri Nedret Selçüker'in kafalarına ve Vatan Gazetesi foto muhabiri Yalçın Kılan'ın bileğine taşlar isabet ederek, yaralanmalarına sebep olmuştur³⁸. Abbas Goralı ise tam trene atlarken arkasından yetiştirilen bir tekme ile bacağında sakatlanmıştır. İnönü'nün başında 3.5 milimetre boyunda ve 2.5 milimetre derinliğinde bir yara meydana gelmiştir. İnönü'nün ilk tedavisini ve sonraki pansumanlarını Dr. Faruk Ayanoglu yapmıştır³⁹.

İsmet İnönü'nün trene bindikten sonra gazetecilerin bulunduğu vagonun taşlanmasına, istasyona toplanan halkın tahrik edilmesi neden olmuştur. İsmet İnönü'nün Uşak Gezisini izleyen gazetecilerden Güngör Yerdeş, hatıralarını kaleme aldığı “*Başkentte Önemli Olaylar ve Yazamadıklarım*”, adlı eserinde, İnönü'ye taş atılması olayında tahrik unsuruna dikkat çekerek şunları ifade etmektedir:

“Taşı İsmet Paşa'ya Kim Attırdı?

Uşak'ta, o zamanki halk arası tabiriyle bir “Uşak valisi” vardı ve geleceğini de Demokrat Parti'nin iki dudağı arasına teslim etmişti. Tabii ki başta Celâl Bayar, sonra Adnan Menderes ve nihayet Namık

³⁶ “*Yurtta Olup...*”, s.7.

³⁷ Demokrat İzmir, 2 Mayıs 1959.

³⁸ “*Seyahatler*”, Kim Dergisi, Yıl:1, Sayı:50, 8 Mayıs 1959, s.8.

³⁹ “*Yurtta Olup...*”, s.8. İsmet İnönü'ye taş atan kişinin kimliği hakkında kaynaklarda fazla bilgi bulunmamaktadır. Metin Toker, İsmet İnönü'ye taş atan kişinin 16-17 yaşlarında bir çocuk olduğunu belirtmektedir. Bkz. Toker, a.g.e., s.167.

Gedik onun için emirlerinden çıkılmaması gereken üç kudretli kişiydi: Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Dahiliye Vekili... Yani İçişleri Bakanı...

Uşak'ta ortalık toz duman, ben kendimi postaneye zor atmış ve saatler süren bir bekleyişi takiben İstanbul'daki gazeteme bağlanmışım, haber yazdıracağım. İşte o sırada hatlar karışıyor ve arada bir ses:

- Vali Bey, ben Reis-i Cumhur Celâl Bayar!.

Hiç kimsenin sesini çıkartmasam bile, rahmetli Bayar'inkini tanımamam mümkün değil.

- Vali Bey, nedir oradaki vaziyet...

- Halk ayakta ve disiplimli, şimdilik büyük bir tepki yok aziz Cumhurbaşkanım...

- İsmet Paşa'nın bu savletine (saldırısına) elbette ki infial duyacaklardır!.

İşte o sırada hatlar yeniden karışıyor ve Celâl Bayar ile Uşak Valisi İlhan Engin'in konuşmaları kayboluyor...

Düşünüyorum, ne demek oluyor bu diye... Bir taraftan da İstanbul karşıdan bastırıyor, haberi yazdır bir an evvel diye... Hatların karışmasında duyduklarımı özetle vermek istiyorum, "Geç onları, sen olup biteni bildir", diyorlar... Tabii yayın yasağı gelmezse...

Ertesi gün Uşak'tan trenle Manisa'ya hareket edilecek. Paşa bir gün evvel Yunan Generali Trikupis'in esir alındığı yeri gezmiş ve akşam da aklımda kaldığı kadarıyla CHP il başkanının evinde misafir...

Gecenin karanlığı kaba bir yorgan gibi Uşak'ın üzerine çöktüğünde bütün gazeteciler evden bozma otellere çekiliyorlar... Dizlerde derman, gözlerde fer kalmamış.

Sabah kahvaltıyı takiben doğruca istasyona gidiyoruz. Binlerce insan var. Uğultu uzaklardan duyuluyor. Tren gelmiş, İsmet Paşa ve beraberindekiler vagonlara binmişler... Tabii ki sahanlıklara en son bizler atlayacağız... Birikenlerin büyük kısmı Demokrat Parti taraftarı köylü, esnaf veya işsiz... Yaklaşık 500 CHP'li de Paşayı uğurlamaya gelmiş. İstasyon kampanası vuruyor, istasyon şefi yeşil ışığı yakıyor ve bizler kapılara asılıp kendimizi vagonlara çekerek katarâ dâhil oluyoruz. Tren yavaş yavaş hızlanıyor. Paşanın

bulunduğu koridordayız. Pencereilerin camını indirip âdeta üst üste yığılmış şekilde perondaki Demokrat Partileri seyrediyoruz.

İçimizden biri sağını solunu dirsekleyip bir pencereyi aniden kaplıyor ve sol elinin avcunu açıp uzatarak, sağ elinin başparmağını işaret parmağı ile yüzük parmağının arasından geçirip tokmak şeklinde uzattığı sağ bileğini o sol avucunun içine yerleştirip sıkarak, seyretmekte olan Demokratlara “Naaa!” diye bağırıp, başlıyor sallamaya...

Aman yarabbi, ne için bu çılgınlık...

Bu işareti, terk etmekte olduğumuz perondaki Demokratlara yapıyor. CHP'liler ise, uzaklaşan treni alkışlayarak Paşalarına bağlılıklarını göstermektedirler.

Ama bizim arkadaşımızın maksadı ne? Bizimki ne için yapıyor bunu?

Ve işte bundan sonra başlıyor taşlama... Bir yağmur gibi, dolu yağar gibi...

Vagondaki açık pencerelerden içeriye taş doluyor. Çat-çut-pat!.

Koridorlara çömelip yerlere uzanarak başlarımızı korumaya çalışıyoruz.

İşte bu sırada taşlardan biri Paşanın açık kompartıman kapısından girerek kafasına isabet ediyor. Paşanın kompartımanında önde gelen CHP'liler ve pek çok kişi var. Kimisi oturmuş, kimileri ayakta. Koridordaki bizler bu yaralanma hadisesini vardığımız ilk istasyonda öğreniyoruz. Paşanın başına bandaj yapıştırmışlar. Bizleri Paşanın kompartımanına almıyorlar. Paşa Manisa İstasyonu'na başındaki fötr şapka ile iniyor ve doğruca bir açık jeep'e bindiriliyor. Tabii peşinden bizler de parti arabalarına doluyoruz. Halk sağlı sollu dizilmiş Paşayı karşılıyor. Paşa bir ara fötrünü çıkartıp sallıyor. İşte o sırada çekiliyor tarihi fotoğraf. Ben foto muhabiri Abbas Goralı'ya sesleniyorum ve o da deklanşöre basıyor.”⁴⁰

Tren istasyonunda meydana gelen olaylarla ilgili olarak, Muzaffer Mert şu bilgileri vermektedir:

---

⁴⁰ Güngör Yerdeş, Başkentte Önemli Olaylar ve Yazamadıklarım, Ankara, 2006, s.23-27.

“Yarım saatlik yürüyüşten sonra gar yapısına on, on beş metre kala sarhoş insan kalabalığı bizleri taşa tuttular. İl başkanımız Dr. İbrahim Bulanalp’in sırtına yumruk büyüklüğünde taş geldi. Bulanap’ı yıkmadı ya, sendeletti.

Taşı atan kim diye arkama bakmıştım. Sarhoş olduğu belli on, on beş kişi üzerime saldırdı. Benim saçımı, başımı yolmaya başladılar. Bu arada iki uyluğumdan bıçaklandım. Aldığım bıçak yarasına, sıcaklığıyla önce aldırmadım. Kendimi zorladım. Milletvekillerinin arasında gar binasına doğru ilerlemekte olan İsmet İnönü’nün yanına vardım. Milletvekilleri İnönü’yü korumak için çevresinde çember oluşturmuşlardı”⁴¹.

Uşak Tren İstasyonunda İsmet İnönü’nün uğurlanışı sırasında yaşanan olaylar hakkında Ali Rıza Akbıyıkoglu şu bilgileri vermektedir:

“İstasyonda yakalarında D.P. rozeti bulunan binlerce kişi ellerinde dövizlerle bekliyorlardı. İstasyonun biraz uzağında bir jandarma bölüğü silâh çatmış durumdaydı. İstasyona gelen milletvekilleri, taşkın kişiler tarafından tartaklanmış, birbirlerinden zorla ayrılmışlardı. Bu arada Uşak Merkez İlçe Başkanımız Muzaffer Mert de, kalabalık içinde sille tokat oradan oraya itiliyordu. Bacağına bıçak saplamışlardı. Sivaslı İlçe Başkanımız Ali Önder de, atılan taşlarla üst dudağından yaralanmıştır.

İstasyon girişinde ve kalabalık dışında Paşa’yı beklemeye başladım. Nedense bu kalabalık bana dokunmadı. Paşa taksi ile geldi ve kalabalık içinde indi. Ben kalabalığı yarararak O’na yol açmak istedim. Paşa, beni arkamdan çekerek: “Ben kendi yolumu kendim açarım”, dedi. O önde, ben arkada ilerlemeye başladık. Paşa yürüdükçe, kalabalık sessizce açılıp yol veriyordu. Tren daha gelmemişti. İstasyon büfesi boştu. “Paşam, büfeye girelim”, dedim ve önüne geçerek kapıyı açtım. İçeriye girdikten sonra kapıyı hemen kapattım. Kalabalık bu sefer büfenin büyük penceresi önünde toplanmaya başladı. Halkın çoğu ilçelerden getirilmiş köylüler idi. Paşa pencereyi açarak onlara: “Benden ne istiyorsunuz?”, diye bağırdı. Çıt yoktu. Kalabalığın içinden, yaşlı ve sakalları ağarmış bir

---

⁴¹ Çalışkan, a.g.e., s.88.

kaç köylü, ellerindeki dövizleri yere atarak Paşa'nın ellerine sarıldılar: "Affet Paşam, dediler, bize başka söylediler".

Tren istasyonda durur durmaz kararlaştırdığımız düzende yürümeye başladık. Kalabalık arasından geçerken, çoğu sarhoş olan bu kişiler, bacaklarımıza tekme atmaktan geri kalmıyorlardı. Yarı yola gelmiştik ki Uşak'ın tanınmış berduşlarından Kayınım Ahmet denen kişi, yumruğunu Paşanın başına indirmek isterken bütün gücümle buna engel oldum. Artık vagona ulaşmıştık. Polis memurunun yukarı çektiği, benim de arkasından desteklediğim sırada, Paşanın başına küt diye bir taş isabet etti Taş göğsüme sürtünerek yere düştü. Paşanın sarsıldığını hissettim; ona destek oldum. Kendisini hemen yukarı çıkararak ilk kompartımana soktuk. Kompartımanda bir teğmenle hanımı vardı. Paşa'yı görünce hemen ayağa kalktılar ve kompartımanın boşaltılması için yaptığımız ricayı kabul ederek ayrıldılar. Bu sırada bütün vagonlar taş yağmuruna tutulmuştu.

Kompartımanda Paşa ile yalnız kalmıştık. Şapkasını çıkardı. Başı kanıyordu. Sızan kan bembeyaz saçlarını boyamıştı. Bu manzara karşısında kendimi tutamayarak ağlamaya başladım. Bir süre beni süzdükten sonra, şöyle dedi:

Ne ağlıyorsun, devletin gücüne hiç bir kuvvet karşı gelemez. Devlet kuvvetlerinin himayesi altında tertiplenmiş olaylardır. Devlet kuvvetlerinin himâyesi altında iktidar suikast tertip etmiştir.

Bu sırada Eşme İlçesinden ve CH.P, örgütünden, arkadaşım tüccar Süleyman Bozoğlu içeri girmişti. Kendisine temiz bir mendili olup olmadığını sordum. Derhal beyaz mendilini çıkararak Paşanın sızan kanlarını sildi. Bozoğlu'ndan bu mendili saklamasını rica ettim. O günden beri mendilin özenle korunduğunu biliyorum.

Trenin hareketinden sonra, Maraş Milletvekili Dr. Kemal Beyazıt ile Tokat Milletvekili Dr. Faruk Ayanoğlu geldiler, yarayı temizleyerek bir bantla sardılar. Biz kendi telâşımızdan diğer milletvekillerinin ve gazetecilerin nerede ve ne durumda olduklarını bilmiyorduk. Dr. Kemali ve Faruk Beyler de bu konuda fazla bir şey söyleyemediler. Bir kısmının yük vagonuna bindiğini sonradan öğrendik. Paşanın deyimiyle devlet kuvvetlerinin arkaladığı bu

Mehmet Karayaman

*tertipler karşısında, her birimiz yapayalnız kalmış, başımızı zor kurtarmıştık*⁴².

İnönü, 1 Mayıs 1959 günü Manisa'ya vardığında C.H.P. il binasında, parti meclisi üyeleri ve milletvekilleri ile birlikte Uşak olayları hakkında gazetecilere demeç vermiştir. İnönü, Uşak olayları ile ilgili olarak şunları ifade etmiştir:

*“Uşak'ta koruma altında istasyonda toplanan saldırganlar, beni öldürmek için girişimde bulunmuşlardır. Partimizi kötüleyerek haçlı seferleri suçlamasıyla partimizin karınca gibi ezilmek istenmesi gece sabaha kadar Ankara'da düzenlenmiş, Uşak'ta uygulamaya konulmuştur. Azınlıkta olan iktidar, sonunda kaba kuvvetle korkutucu yönetim kurarak, yurttaşları insan haklarından yoksun yaşatmaya karar vermiş görünüyor. Yasa yolundan çıkmış olanlar, haklarını korumak kararında olan özgür yurttaşlar karşısında kesinlikle yenileceklerdir. Yurttaşlarımıza hizmet uğrunda seve seve ölmeyi, yaşamımızın yüksek onurlu, son ödülü saymaktayız. Hükümet önlem alıyor. Sizlerin benimle buluşmamıza engel olmak istiyor. Telaş içindedirler. Çünkü iktidara geliyoruz”*⁴³.

Olayların Basında Yansımaları

İnönü'nün Uşak gezisinde, gazetecilerin de saldırılara maruz kalması üzerine, Gazeteciler Cemiyeti, Türkiye Gazeteciler Sendikası Federasyonu, İstanbul Gazeteciler Sendikası ve Ankara Gazeteciler Sendikası, gazetecilere yapılan saldırıları protesto eden bir bildiri yayınlamışlardır⁴⁴. Ayrıca geziye katılan 11 gazeteci ortak bir bildiri hazırlayarak, uğradıkları baskı ve hakaretleri belirttikten sonra, o gün cereyan eden üzücü olaylar hakkında bilgi vermişlerdir. Zafer Gazetesi Muhabiri Turgay İçöz ve Haber Gazetesi Muhabiri Kenan Harun

---

⁴² Akbıykoğlu, a.g.e., s.61-65.

⁴³ Çalışkan, a.g.e., s.81-82.

⁴⁴ İnönü'ye Atılan Taş ve Akisleri, Önergeler-Basın, Ankara, C.H.P. Yayınları, 1959, s.13.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

dışında bütün gazetecilerin imzasının yer aldığı bildiri, Hürriyet Gazetesi dışında bütün İstanbul gazetelerinde yayınlanmıştır⁴⁵.

Dünya Gazetesinden Bedii Faik, kaleme aldığı yazıda Uşak olaylarını, “İnönü Korkusu”na bağlamış ve şunları ifade etmiştir:

“İsmet İnönü'nün Ege Programı belli idi; nerelere gideceği ve hatta neler söyleyeceği belli idi. Hâlbuki onun korkusuna konulan yasakların yapacakları tesirler şimdi hiç belli değildir ve şüphesiz bu hal bir iktidar için belirli bir siyasi rüzgârı kollamaktan daha güç ve can sıkıcıdır”⁴⁶.

Dünya Gazetesinde, Falih Rıfkı Atay tarafından kaleme alınan yazıda, “Hata İçinde Hata” başlığı altında şunlar ifade edilmiştir:

“İftiracı veya şiddetçi dediğimiz takım, muhalefet lideri İnönü'nün memleket içindeki dolaşmalarını her nedense önlemek, onu gezmek ve halk ile konuşmaktan yıldırım istemiştir. Son hadiselerin böyle bir tertip eser olduğunu herkes biliyor. Her tarafta vaka çıkaranlar talimatlı Demokratlardır. Hemen ilave edelim ki bu vakalar bir çok iyi niyetli Demokratları da, partili partisiz bütün vatandaşlar kadar üzmüştür. Bunun sebebi açıktır. Halk efkârı Uşak ve İzmir nümayişlerine şiddetçi ve iftiracı takımın istediği manayı verebilir ve siyasi havayı tamamıyla muhalefet lehine değiştirebilir. Eğer İsmet İnönü, iktidar aleyhine yüz nutuk söyleseydi ve bu nutukları bütün gazeteler harfi harfine yayımlasalardı, neşir yasaklarından dolayı boş çıkan sütunların beyazlığı kadar hatta onun yüzde onu, yüzde biri kadar tesirli olmayacağına şüphe yoktu. Bu da, tertiplerde akıldan çok fazla asabiyetin hüküm sürdüğünü gösterir”⁴⁷.

---

⁴⁵ Akbıykoğlu, a.g.e., s.67. Bildiride imzası olan gazeteciler şunlardır; Mazhar Kunt (Cumhuriyet), Şemsi Kuseyri (Yeni Sabah), Hamdi Avcıoğlu (Akis), Orhan Birgit (Kim), Nedret Selçuker (Milliyet), Doğan KAsaroğlu (Ulus), Güngör Yerdeş (Akşam), Bekir Çiftçi (Dünya), Hilmi Yavuz (Vatan), Abbas Goralı (Akşam), Hüseyin Baradan (Demokrat İzmir), Yalçın Kılan (Vatan), Ömer Özkaya (Manisa Doğuş). Demokrat İzmir, 2 Mayıs 1959.

⁴⁶ Dünya, 2 Mayıs 1959.

⁴⁷ Dünya, 5 Mayıs 1959.

Demokrat İzmir Gazetesinde yer alan, “*Alnından Yaralananlar*” başlıklı yazıda, İsmet İnönü’nün gezisi sırasında meydana gelen olaylar kınanarak,

“Halkın yegâne ümit ve teselli kaynağı olan İnönü! Senin, Murat Dağları gibi ak bulutlu başına hangi kırılması el fırlattı o taşı?... Seni, temiz alnından hangi kirli eller yaraladı? Yazıklar olsun bize! Türkiye, alnından yaralı insanların memleketidir. Alnında yara yerine, kara damga taşıyanlar utansın”,

ifadelerine yer verilmiştir⁴⁸.

Akşam Gazetesinde, “*Taşlama, Yuhalama*” başlıklı bir yazı kaleme alan Aziz Nesin, İnönü’nün taşlanması ile ilgili olarak şunları ifade etmiştir:

“Taş atanlar, yuha çekenler İnönü’ye, muhalefetteyken yaptıkları için kızmıyorlar. Ya? Olsa olsa, İnönü’nün iktidardayken yaptıklarını beğenmiyorlardır. Şimdi o taş atana, yuhalayanlara sormak isteriz:

—Neden İnönü iktidardayken O’nu taşlamadınız, neden o zaman yuhalamadınız? Yiğitlik; taşını, sözünü o zaman esirgememektir...

Çünkü onlar korkak, pısırık ve ödlektiler. Sırtlarını, sağlam sandıkları eteklere dayayıp, yetmiş yaşındaki muhalefet önderini taşlamayı, yuhalamayı bu gün bize mertlik gibi yutturmak istiyorlar.

Dün alkışlayan korkak, ödle el, bugün taş atıyor. Dün yırtılan dalkavuk gırtlaklardan çıkan “yaşa” sesleri, bugün “yuha”ya dönüyor”⁴⁹.

Akbaba Dergisinde, “*Bir Taş-Bir Baş*” başlıklı bir yazı kaleme alan Yusuf Ziya Ortaç, İnönü’nün taşlanması hakkında şunları ifade etmektedir:

“Uşak’ta İnönü’nün başına bir de taş atıldı. Bu baş daha dün, Garp Cephesi Ordularının başıydı. Taşlandığı yer de, Yunan kumandanını esir alan baştı!

⁴⁸ Demokrat İzmir, 1-2 Mayıs 1959.

⁴⁹ Aziz Nesin, “*Taşlama, Yuhalama*”, Akşam, 5 Mayıs 1959.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

İsmet Paşa'nın kanyyla yakutlaşan o taş, ihtiyar generalden çok Demokrat Partiyi yaralamıştır. Şimdi, içimizde başı sızlamayan kim var? Şimdi, yeni bir acıma, yeni bir utanma, yeni bir gönül kırıklığı içindeyiz. İnönü'nün, her teli vatan uğrunda ağarmış ak saçlı başı, savaş meydanlarında almadığı yarayı, politika meydanlarında aldı. Ona atılan taş, iktidar partisinin mezar taşı olabilir!”⁵⁰

Demokrat İzmir Gazetesinde, “Dâniş” rumuzu ile yazılan köşe yazısında, İnönü'nün gezisini engellemeye yönelik tedbirler, “Demokratik Barajlar” olarak nitelendirilmiş ve şunlar ifade edilmiştir:

“Şu var ki İsmet Paşa, o barajları aşım da İzmir'e varmasa bile, kendisini sevenler icabında onunla buluşmak imkânını bulamayacak değildir. Zira benim bildiğim, bu soylu millet sevdiğine, beklediğine, özlediğine kavuşmanın yolunu her zaman bulabilmiştir. Yeter ki, gönlünün şuurunu, dilediği yere akıtmakta bir kere karar kılsın. O takdirde “Demokratik Barajlar”, kelimenin her iki manası ile “kâr” etmez. Zira birlesiniz, biz çok şükür, sudan bir millet değiliz!”⁵¹

Uşak olaylarından sonra gazetelere, olaylarla ilgili yayın yasağı getirilmiştir. Yayın yasağı İstanbul gazetelerine geç ulaştığı için, İstanbul gazetelerinin ilk sayfalarının çoğunda beyaz boşluklar yer almıştır. Uşak olayları ile ilgili olarak C.H.P.'liler aleyhine açılan davanın beraatla sonuçlanması, yayın yasağının da kalkmasına neden olmuş, yasak 18 Mayıs 1959 tarihinde son ermiştir. Demokrat İzmir Gazetesinde yayınlanan ve yayın yasağını eleştiren, “Gülüyoruz” başlıklı yazıda şunlar ifade edilmiştir:

“Hayır biz, yarım aydan fazla bir zaman çıkmamak ve bunu söylememek zorunda bırakıldığımızı, memleket gazetelerinin günlerce neşir yasağı sansürüne tâbi tutularak “beyaz leke”lerle intişar etmeye mecbur edildiğine ve yüz binlerce vatandaşın gözü önünde cereyan etmiş hadiselerin yine vatandaştan gizlenmesine gülmüyoruz. Hatta “fıslı gazetesini”nin kendi aleyhlerine çalışmasını mümkün kıldıklarına bile gülmüyor, gülemiyoruz. Gülemiyoruz,

⁵⁰ Yusuf Ziya Ortaç, “Bir Taş-Bir Taş”, Akbaba, 14 Mayıs 1959.

⁵¹ Dâniş, “Demokratik Barajlar”, Demokrat İzmir, 1 Mayıs 1959.

Mehmet Karayaman

*çünkü bunlar, ağlanacak hallerdir. Buna rağmen, yani ağlanacak yerde, biz gülüyoruz. Evet, sevgili dostlarımızın bu hallere düşüşüne gülüyoruz*⁵².

Uşak olayları ile ilgili yayın yasağının kalkması ile ilgili olarak, Cumhuriyet Gazetesinde Nadir Nadi tarafından kaleme alınan yazıda şunlar ifade edilmiştir:

*“C.H.P.’li sanıkların beraatından sonra, bir sünger geçip bu olayı unutamayız. Bir memlekette can güvenliği her şeyden üstündür. Bu güvenlik olmayınca ne söz, yazı ve vicdan hürriyeti, ne de öteki insan hakları hiçbir anlam taşımaz. İlk kanunsuz komutla gürültüye gitmeyeceğinize güveneceksiniz ki, salim kafa ile düşündüklerinizi söylemek ya da haklarınızdan faydalanmak imkanını arayabilesiniz. Can güvenliği olmayan yerde demokrasi memokrasi ne kelime, en ilkel anlamı ile devlet yok demektir*⁵³.

İsmet İnönü’nün Uşak ziyareti sırasında çıkan olaylarla ilgili olarak, Uşak Asliye Ceza Mahkemesinde açılan dava nedeniyle, Basın Kanununun 30. maddesi gereğince aynı mahkeme tarafından verilen 22.5.1959 gün ve 959/140 sayılı kararlarla yayın yasağı tekrar getirilmiştir⁵⁴.

Uşak Olaylarının TBMM’de Yansımaları

Uşak’ta yaşanan olaylar, Ankara’daki siyasi havanın da gerginleşmesine neden olmuştur. C.H.P. mebuslarından Kemal Satır, İsmail Rüştü Aksal, Nüvit Yetkin ve Orhan Öztürk tarafından, Dâhiliye Vekili Dr. Namık Gedik’e çekilen telgrafta Uşak’ta yaşanan olaylar protesto edilmiştir. Dr. Namık Gedik tarafından telgrafa verilen cevapta, olaylardan C.H.P.’lilerin sorumlu olduğu belirtilerek, şunlar ifade edilmiştir:

“Uşak hadiselerinden bahsederek tertipçiler hakkında tedbirler alınması, âmirane bir eda ile yazdığınız telgrafın mevzuunu teşkil

---

⁵² Demokrat İzmir, 19 Mayıs 1959.

⁵³ Nadir Nadi, “Bunu Geçirtmek Olmaz”, Cumhuriyet, 2 Aralık 1959.

⁵⁴ Demokrat İzmir, 23 Mayıs 1959.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

etmektedir. Tertipçilerin büyük Ege taarruzunu düşünüp mevki-i tatbike koyanların tâ kendileri olduğundan şüphe yoktur. Kanuna mugayir hareketler, Uşak'a ayak basıldığı zaman ve evvelden hazırlanmış bir hareketin neticesi olarak başlamıştır. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun tatbikini imkânsız bırakmak, vazifeli zabıta memurlarının kanuna istinaden emirlerini dinlemek şöyle dursun, onları envai hakarete maruz bırakmak, Büyük Ege Taarruzu hareketinin bir safhasını ve belki de asıl maksatlarından birini teşkil etmekte olduğuna şüphe yoktur. Memleketin huzur ve asayişine bu derece kastederek, tertipler yapmağa ve bu tertipleri bir zamanlar memleketi istila eden düşmanı kahr-ı imha etmek hareketine benzetmeye kimseni hakkı yoktur”⁵⁵.

Uşak'ta yaşanan olaylarla ilgili olarak C.H.P. Meclisi, 16 Mayıs 1959 tarihinde Meclis Gurubu İdare Kurulu iştirakiyle, Genel Başkan İsmet İnönü'nün başkanlığında olağanüstü toplantı yapmış ve bir bildiri yayınlayarak olayları protesto etmiştir. Bildiride:

“Milletvekili ve muhalefet partisi lideri olarak vazife gezisine çıkmış bulunan İsmet İnönü, bir merkezden idare edilen ve hususi talimatla gönderilmiş şahıslar vasıtasıyla yürütülen tertiplerle suikast teşebbüslerine hedef tutulmuştur”,

ifadelerine yer verilmiştir⁵⁶.

30 Mayıs 1959 tarihinde Genel Başkan İsmet İnönü başkanlığında, C.H.P. Merkez İdare Kurulu ve Meclis Gurubu İdare Kurulunun katılımı ile

---

⁵⁵ Demokrat İzmir, 2 Mayıs 1959. Uşak'ta çıkan olayların C.H.P.'liler tarafından tertip edildiği iddiaları ile ilgili olarak Ali Fuat Başgil şu ifadeleri kullanmaktadır; “İnceden inceye tahkik edildikten sonra resmi çevreler, taş hikâyesinin bütün teferruatına varıncaya kadar, Halkçılar tarafından hazırlandığı kanaatine vardılar. Bu teze göre, taş atma hadisesi gerçekte vuku bulmasa bile, İnönü'nün etrafındakiler, hükümetin başını yeni bir derde sokmak için C.H.P. liderinin alnuna kırmızı çapraz bir bant yapıştırmayı rahatça tasarlamışlardı. Bunun doğruluğundan şüphe edilse bile, mukabilinde rivayetlerin yayıldığı inkâr edilemez”.Bkz.Ali Fuat Başgil, 27 Mayıs İhtilali ve Sebepleri, Çeviren: M. Ali Sebük-İ. Hakkı Akın, İstanbul, 1966, s.116.

⁵⁶ C.H.P. Parti Meclisi Tebliğinin tam metni için bkz. İnönü'ye Atılan Taş..., s.10-12.

toplanan C.H.P. İl Başkanları, İnönü'nün Ege gezisi sırasında meydana gelen olayları protesto eden bir bildiri yayınlanmışlardır⁵⁷.

9 Mayıs 1959 tarihinde Uşak, İzmir ve Topkapı gezileri sırasında yaşanan olaylar nedeniyle Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik hakkında, C.H.P. Malatya Milletvekili Nüvit Yetkin ve 123 arkadaşı tarafından Meclis Soruşturması açılması için önerge verilmiştir⁵⁸. Meclis Soruşturma Önergesi ancak 9 ay sonra, 15 Şubat 1960 tarihinde Meclis gündemine alınmıştır. Görüşme çok hararetli geçmiş, C.H.P. Maraş Milletvekili Kemal Beyazıt'a on iki oturum Meclis'ten çıkarılma, C.H.P. Adana Milletvekili Nevzat Arman'a iki ihtar, Sivas Milletvekili Turhan Feyzioğlu ile Çankırı Milletvekili Naşit Fırat'a birer ihtar cezası verilmiştir.

Önergenin görüşülmesi sırasında ilk konuşmayı, Dahiliye Vekili Dr. Namık Gedik yapmış ve C.H.P.'lileri gerginliği tırmandırmakla suçlamış, İnönü'nün Uşak ziyareti sırasında Trikupis'in kılıcından bahsederek, Kıbrıs görüşmeleri nedeniyle hassas bir dönemde bulunan Türk-Yunan ilişkilerini bozmaya çalıştığını ifade etmiştir. İsmet İnönü'nün, Uşak ziyareti ile başlayan "*Ege Taarruzu*"nun ne amaçla ve kime karşı yapıldığı konusunda, C.H.P.'lilerden açıklama beklediğini belirtmiştir. 9.5 saat süren Meclis görüşmelerinden sonra önerge, C.H.P. milletvekillerinin lehte oy vermelerine rağmen, D.P. milletvekillerinin aleyhte oyları ile red edilmiştir⁵⁹.

Uşak olayları ile ilgili Meclis'teki tartışmalar Meclis Soruşturma Önergesi ile sınırlı kalmamış, bu kez Demokrat Parti tarafından verilen bir tezkere ile İsmet İnönü'nün dokunulmazlığının kaldırılması istenmiştir. Gerekçe olarak da İsmet İnönü'nün, Uşak ziyareti sırasında 6761 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ettiği iddiası ortaya atılmıştır. Aynı tezkerede İsmet İnönü ile birlikte Uşak Milletvekili Ali Rıza Akbıyıköğlu, Rıza Salıcı, Adnan Çalikoğlu ve Avni Ural'ın da dokunulmazlıklarının kaldırılması istenmiştir. Ancak 27 Mayıs 1960 tarihinde gerçekleşen askeri müdahale nedeniyle tezkere Meclis Genel Kuruluna gelememiştir⁶⁰.

C.H.P.'liler karşı atağa geçerek, Uşak olayları nedeniyle Demokrat Partililer hakkında suç duyurusunda bulunmuşlardır. Uşak olayları nedeniyle

⁵⁷ İnönü'ye Atılan Taş..., s.12.

⁵⁸ Meclis Soruşturma Önergesinin tam metni için bkz. İnönü'ye Atılan Taş..., s.5-7.

⁵⁹ Akbıyıköğlu, a.g.e., s.191,04.

⁶⁰ Akbıyıköğlu, a.g.e., s.105. Uşak Cumhuriyet Savcılığının 21 Temmuz 1960 tarihli ve 960/479, Hz.960/808 sayılı kararı ile İsmet Paşa ve adı geçen milletvekilleri hakkında takipsizlik kararı verilmiştir.

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

Demokrat Partili sanıklar aleyhine açılan davaya 17 Aralık 1959 tarihinde, Uşak Asliye Ceza Mahkemesinde başlanmıştır. 12 Demokrat Partili sanığı savunmak üzere, Demokrat Parti milletvekillerinden Mahmut Kayalar (Bursa), Kemal Özer (Kütahya), Osman Talu (Afyon), Nusret Kirişçioğlu (Tokat), Hamdi Sancar (Denizli), vekaletnamelerini vererek duruşmaya katılmışlardır. 21 Ocak 1960 günü yapılan duruşmada sanıklar Lütfü Çetin (Sivaslı ilçesinden), Mehmet Nacak (Uşak Vilayet Meclisi Üyesi), Fehmi Evren (Sivaslı İlçesinden), Fethi Bağdatoğlu (Uşak Belediye Meclisi Üyesi), İsmet Besci (Uşak'ta fırıncı), Hulusi Karakaya (Uşak Vilayet Meclis Üyesi), Nazmi Çakaloz (Uşak Belediye Meclis Üyesi ve Belediye Reis Vekili) hazır bulunmuştur. Asliye Ceza Yargıcı Yunus Gürel, sanıklara hitaben:

“Muhalefet partisi lideri İsmet İnönü, 1 Mayıs günü Uşak'tan ayrılırken toplu halde istasyona giderek, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa aykırı hareketler yaptığınız iddia ediyor, ne dersiniz?”

diye sormuştur. Sanıklar suçlamayı red etmişlerdir. Tanık olarak önce Uşak Barosu Avukatlarından Yılmaz Ataksor sonra da Uşak Emniyet Müdürlüğü Üçüncü Şube Müdürü Başkomiser Şükrü Berk dinlenmiştir⁶¹.

Şükrü Berk, Rıza Salıcı'nın evinin yanında olanlar hakkında şu bilgileri vermiştir:

“Ben, maiyetimdeki polis ve jandarmalarla Havuzlu Hamam civarında tertibat alarak yolu kesmiştim. Bu sırada yakalarında Demokrat Parti rozeti bulunan bir yığın insan birikmişti. Bunlar arasında Eşref Öğün, Hulusi Karakaya, Hakkı Yağcı ve Nazmi Çakaloz da vardı. İnönü'nün misafir kaldığı evin etrafında toplanmışlardı. Bağırarak nümayiş yapıyorlardı. Tam onları dağıtacağım sırada Ankara Emniyet Müdür Vekili beni istasyona yolladı, zabıta barikatının kalktığını gören ve iki yakaya toplanmış olan kalabalık birleşti. Demin adlarını saydığım şahıslar kalabalığa hitaben ne duruyorsunuz, yürüsenize, diyorlardı. Hemen hepsinin sarhoş olduğu belli idi”⁶².

⁶¹ Dünya, 22 Ocak 1960; Sabah Postası, 22 Ocak 1960.

⁶² Dünya, 22 Ocak 1960; Sabah Postası, 22 Ocak 1960.

Daha sonra tanık olarak trafik komiser yardımcısı Hakkı Arıkan dinlenmiş, Banaz ve Sivaslı Asliye Ceza Mahkemelerinden gelen ve diğer maznunlara ait ifadeler okunmuştur. Duruşma 8 Şubat 1960 tarihine ertelenmiştir.

Hükümetin, Uşak Olaylarının araştırılması ve suçluların cezalandırılması konusundaki pasif tutumu, bu tutumun daha sonra çıkan olaylara ilham kaynağı olması ordu mensupları arasında tedirginlik yaratmıştır⁶³. 27 Mayıs 1960 tarihinde yapılan askeri müdahale ile Uşak olayları tekrar gündeme gelmiştir. Uşak olayları nedeniyle, 1958-1960 yılları arasında Uşak Valisi olarak görev yapan İlhan Engin, 1 Haziran 1960 tarihinde tutuklanarak, otomobille Kütahya'dan Ankara'ya getirilmiştir. İnönü'ye Uşak'ta atılan taşın mukabil, bileklerine bir taş bağlanarak getirilen İlhan Engin, "*Bana emir veren Gedik'ti şimdi nasıl ispat ederim*", diye beyanat vermiştir⁶⁴. Tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan İlhan Engin, Kasım ayında tekrar tutuklanmıştır⁶⁵. İlhan Engin ile birlikte tutuklanan Dr. Celalettin Çizmeci, İsmail Serdaroğlu, Ahmet Ekmekçi, Eşref Öğün, Hakkı Yağcı, Hulusi Karakaya, İsmail Küntay, Nurettin Erkal, Nazmi Çakaloz, İsmail Erde hakkında, seyahat hürriyetine mani olmak ve adam öldürmeye teşebbüsten 15 yıl hapis istemi ile dava açılmıştır⁶⁶. Uşak olayları, Yassı Ada'daki duruşmalara dahil edilmediği için⁶⁷, sanıklar serbest bırakılmıştır.

Sonuç olarak, 1946 yılında başlayan çok partili hayat, Türk demokrasi tarihinde önemli bir aşama olup, gerek iktidar gerekse muhalefet partilerine yeni sorumluluklar ve roller yüklemiştir. Partilerin, siyasilerin ve toplumun pek de alışkın olmadığı çok partili hayat, gerek iktidar gerekse muhalefet için pek çok yeni tecrübe ve deneyimleri de beraberinde getirmiştir. Yeni dönemde yaşanan iktidar-muhalefet ilişkileri çoğu zaman demokrasi sınırlarını zorlamış, bazen de Uşak'ta yaşanan olaylarda olduğu gibi, demokrasi dışına taşmıştır. Demokrasi kültürü açısından talihsiz bir süreç olan "*Uşak Olayları*", basına ve muhalefete karşı sertleşen iktidarın, olayları nerelere çekebileceğinin bir göstergesi ve yaklaşan askeri müdahalenin de önemli dayanaklarından biri olmuştur.

---

⁶³ Şevket Süreyya Aydemir, İkinci Adam, Cilt:III, 6.Baskı, İstanbul, 1999, s.373-374.

⁶⁴ Milliyet, 2 Haziran 1960.

⁶⁵ Milliyet, 24 Kasım 1960.

⁶⁶ Milliyet, 27 Kasım 1961.

⁶⁷ Milliyet, 26 Ağustos 1970.

KAYNAKÇA

Kitap ve Makaleler

HAZIROĞLU, Alaaddin, **Konuşan Tarih, Doruk'ta Görülen Yer Uşak**, İzmir, Basım Tarihi Yok.

ERGÖNENÇ, Aladdin, (1919 Uşak Doğumlu) ile 25 Mayıs 2010 tarihinde yapılan söyleşi.

COŞKUN, Alev, **Neşir Yasağının Kalkmasından Sonra Uşak Olaylarının İçyüzü**, 1959.

BAŞGİL, Ali Fuat, **27 Mayıs İhtilali ve Sebepleri**, Çeviren: M. Ali Sebük-İ. Hakkı Akın, İstanbul, 1966.

AKBIYIKOĞLU, Ali Rıza, **Demokrasi ve İsmet Paşa**, Ankara, 1986.

YERDEŞ, Güngör, **Başkentte Önemli Olaylar ve Yazamadıklarım**, Ankara, 2006.

İnönü'ye Atılan Taş ve Akisleri, Önergeler-Basın, Ankara, C.H.P. Yayınları, 1959.

TOKER, Metin, **İsmet Paşayla 10 Yıl, Cilt:2 (1957-1960)**, Ankara, 1966.

ÇALIŞKAN, Süleyman, **Muzaffer Mert Anlatıyor**, Uşak, Basım Tarihi Yok.

AYDEMİR, Şevket Süreyya, **İkinci Adam**, Cilt:III, 6.Baskı, İstanbul, 1999.

Gazete ve Dergiler

Akşam Gazetesi, 1 Mayıs 1959.

Aziz Nesin, "*Taşlama, Yuhalama*", **Akşam**, 5 Mayıs 1959.

Dâniş, "*Demokratik Barajlar*", **Demokrat İzmir**, 1 Mayıs 1959.

Demokrat İzmir, 1-2 Mayıs 1959.

Demokrat İzmir, 19 Mayıs 1959.

Demokrat İzmir, 23 Mayıs 1959.

Dünya, 2 Mayıs 1959.

Dünya, 5 Mayıs 1959.

Dünya, 22 Ocak 1960.

Milliyet, 2 Haziran 1960.

Mehmet Karayaman

Milliyet, 24 Kasım 1960.

Milliyet, 27 Kasım 1961.

Milliyet, 26 Ağustos 1970.

Nadir Nadi, “*Bunu Geçıştirmek Olmaz*”, **Cumhuriyet**, 2 Aralık 1959.

Nihat Silahtarođlu, “*Uşak’lı Demokratlar 1 Mayıs’ı Unutturamazlar*”,

Demokrat İzmir, 24 Mayıs 1959.

Sabah Postası, 22 Ocak 1960.

“*Seyahatler*”, **Kim Dergisi**, Yıl:1, Sayı:50, 8 Mayıs 1959.

Yeni Asır, 29 Nisan 1959.

Yeni Asır, 30 Nisan 1959.

“*Yurtta Olup Bitenler*”, **Akis Dergisi**, Yıl:5, Cilt:15, Sayı:253, 7 Mayıs 1959.

Yusuf Ziya Ortaç, “*Bir Taş-Bir Taş*”, **Akbaba**, 14 Mayıs 1959.

EKLER

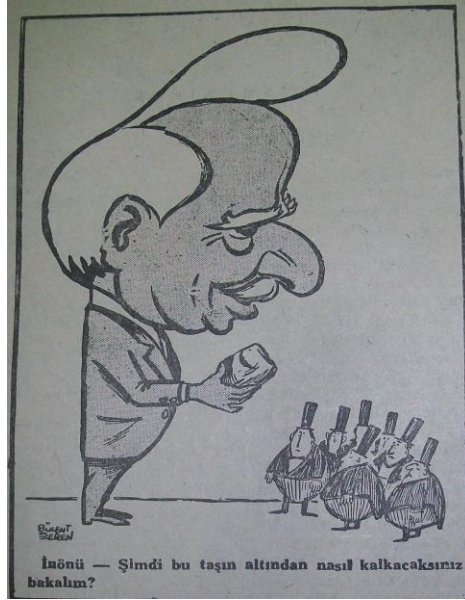
İsmet İnönü’nün Tren İstasyonundan Şehre Doğru İlerleyişı
(Metin Toker, **İsmet Paşayla 10 Yıl, Cilt:2 (1957-1960)**, Ankara, 1966,
s.174)

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

Uşak'ta İsmet İnönü'nün Şehirde Karşılması

Mehmet Karayaman

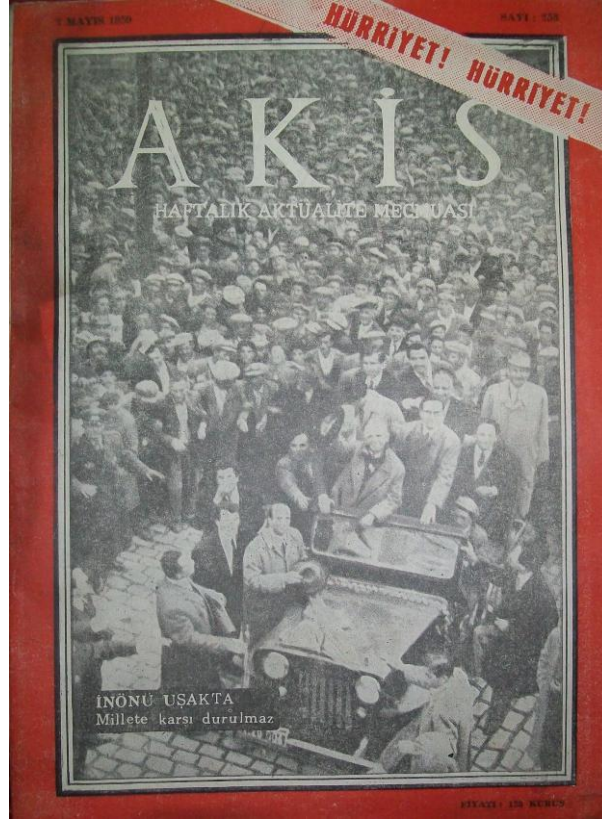

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması ile İlgili Karikatürler

İsmet İnönü'nün Uşak'ta Taşlanması

Demokrat İzmir, 2 Mayıs 1959

Uşak Olaylarını Kapağına Yansıtan Akis Dergisi (Akis, Yıl:5, Cilt:15, Sayı:253.)